

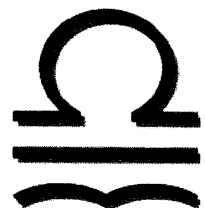
15.12.2017

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 15 декември 2017 година, врз основа на примена жалба од Кабинетот на Претседателот на Република Македонија поднесена против весникот „Слободен печат“, ја донесе следната:

ОДЛУКА

ЖАЛБАТА СЕ ОТФРЛА КАКО НЕОСНОВАНА

Текстот и фотографијата не отстапуваат од професионалните и етичките стандарди

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 30 ноември 2017 година, Кабинетот на Претседателот на Република Македонија поднесе жалба за фотографија (фотомонтажа) објавена истиот ден, на 30 ноември 2017 година, на насловната страница на весникот „Слободен печат“.

Во жалбата, во која жалителот реагира на фотомонтажата во рамките на текстот насловен „Вака ли ќе се помириме“, се вели дека, спротивно на заложбите на македонскиот претседател, објавата на „Слободен печат“ придонесува кон развивање чувства на нетрпеливост кај граѓаните, чувства на реваншизам, на страв и несигурност, како и поттикнување на насилство, со што весникот целосно потфрлил во улогата на еден демократски медиум.

„Сметаме дека со фотомонтажата извршена со вметнување на фотографија од доделувањето на „Орден за заслуги за Македонија“ на Македонската опера и балет, по повод јубилејот 70 години од основањето на МОБ, врз фотографија од настаните од 27 април и вметнувањето на свастиката, како наци-симбол, врз македонскиот „Орден за заслуги за Македонија, свесно се посегнува по следното: рушење на угледот на институцијата Претседател на Република Македонија; омаловажување на одлукувањата и признанијата на Република Македонија како симболи на признание што се доделуваат за дела што заслужуваат општо признание; грубо кршење на уставно загарантираното право за презумпција на невиност на г.Игор Дурловски и обид за создавање искривена перцепција во јавноста, преку манипулативно направена конструкција, која не кореспондира со фактите и вистината“, се вели во жалбата на Кабинетот на Претседателот Ѓорге Иванов.

Во жалбата, меѓу другото, се нагласува и дека на јавноста одамна и' било разбирливо својственото и карактерно однесување на г.Героски за умилкување на сегашната власт, но дека било недозволиво личните фрустрации и комплекси да стануваат јавни преку злоупотреба на весникот.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со весникот „Слободен печат“ и побара уредничкиот колегиум да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Главниот и одговорен уредник на весникот, Бранко Героски, одговори на наводите на жалителот.

Смета дека жалбата на Кабинетот на Претседателот е беспредметна, зашто, како што наведува, според прирачникот на ЗНМ за навреда и клевета, кој содржи и искуства од Европскиот суд за човекови права, претседателот Ѓорге Иванов, нема право да бара законска и саморегулаторна заштита на својот углед во своето службено, туку само во своето лично својство.

Притоа, Героски цитира повеќе пресуди од ЕСЧП, кои во најголем дел ја оправдуваат новинарската слобода и можното прибегнување кон одреден степен на претерување кон јавните службеници.

„Претседателот на Република Македонија, под претпоставка да е она што никогаш не бил – одговорен политичар, искрено загрижен за судбината на својата земја – е должен да издржи јавна критика, дури и кога таа е неумерена, ако е тоа во интерес на слободата и на демократијата. Луѓето од Кабинетот или претседателот Иванов лично, се разбира, не морале ова да го знаат или да ми веруваат (во реакцијата морале само да ме навредуваат, тоа го разбираам), но сепак, можеле од ЗНМ и од СЕММ да побараат совет како да реагираат во оваа ситуација и какви се искуствата на модерните демократии“, наведува Героски во одговорот на жалбата.

ОДЛУКА НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата во однос на спорната содржина е **НЕОСНОВАНА** и дека во спорната содржина на весникот „Слободен печат“ нема прекршување на Кодексот на новинарите на Македонија.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 15 декември 2017 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина, во случајов, фотомонтажата на насловната страница на „Слободен печат“.

При своето одлучување, Комисијата, најпрво, констатирала дека фотомонтажата може да се смета за современ поджанр на жанрот коментар во новинарството и дека преку неа може или најчесто се изнесуваат вредносни судови преку хиперболизирана реалност (сатира, сарказам или критика), со што се упатува порака во јавноста и се креира јавното мислење. Со тоа, според Комисијата, фотомонтажата е нераскинлив дел од слободата на говорот, особено ако е означена јасно со разбирлив јазик и соодветен фонт, што во случајот на „Слободен печат“ е испочитувано“.

Впрочем, фотомонтажата во Македонија опстојува веќе 20 години. Искуствата велат дека, во овој период, ваквиот жанр не бил причина за поднесување тужба или пресуда против

медиум, што самото по себе говори дека јавноста и јавните личности ја сфаќаат пораката што ја испраќа фотомонтажата.

Границата помеѓу слободата на говорот и навредата, клеветата и сензационализмот е тенка, но кога станува збор за јавен функционер, избран или именуван, тогаш слободата на говорот е неприкосновена, особено ако содржи оценка и став за политиките што ги води носителот на јавна функција и е контекстуелизиран во временски период и рамка, како во конкретниот случај.

Во продолжение, Комисијата се согласи дека вредносните судови кон политичарите изнесени во медиумите спаѓаат во слободата на говор и нападот врз таквиот вредносен суд од страна на политичарот може да се смета за форма на притисок и ограничување на слободата на говор, особено ако медиумот не задира во приватниот живот на политичарите, кои уживаат одреден стапен на заштита на правото на приватност, според европските начела за човекови права.

Оттука, Комисијата најде дека спорната содржина во весникот произлегува од јавниот интерес, дека Шефот на државата Ѓорге Иванов бил легитимна новинарска цел и оти нема доволно елементи дека медиумот го нарушил угледот на институцијата Претседател на Република Македонија. Одлуката да се отфрли претставката на Кабинетот на Претседателот како неоснована Комисијата за жалби ја темели и на повеќе меѓународни акти:

*** Член 3 од Декларацијата за слобода на политичката расправа во медиумите** (Комитет на министрите на 872 состанок од 12.12.2014), каде се вели дека:

„Одлучувајќи да апелираат на довербата на јавноста, политичките личности прифатиле да бидат предмет на јавна политичка расправа, па со тоа подлежат на постојан јавен надзор и потенцијално жестока и силна јавна критика преку медиумите во однос на начинот на кој ја извршувале или ја извршуваат својата функција“.

*** Член 4 од Декларацијата за слобода на политичката расправа во медиумите** (Комитет на министрите на 872 состанок од 12.12.2014) каде се вели дека:

„Функционерите мора да го прифатат фактот дека се, особено преку медиумите, подложни на јавен надзор и критика за начинот на кој начин ги обавувале или ги обавуваат своите функции, ако тоа е потребно за обезбедување транспарентност и одговорно вршење на нивните функции.

*** Пресудата на Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП) во случајот Lingens Vs Austria 1986.**

„Границите на прифатлива критика се пошироки во однос на политичарите како такви, отколку во однос на приватните лица. За разлика од приватните лица, политичарите неизбежно и свесно се изложуваат на остро испитување на секој нивни збор и дело, како од страна на новинарите, така и од страна на пошироката јавност и, според тоа, мора да покажат поголем степен на толеранција.“

*** Пресудата на ЕСЧП во случајот Dichand and oth. Vs Austria 2002**, според која, Судот прифати дека дури и многу остри зборови не ја поместуваат критиката надвор од границите на заштитата од член 10. Така, Судот го смета следново:

"Член 10 ја штити не само суштината на идеите и на информациите што се искажани, туку и формата во која тие се пренесени. Слободата на новинарите, исто така, вклучува и можно движење до степен на претерување, па дури и провокација."

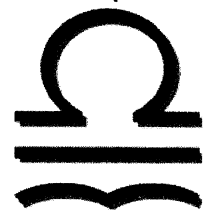
Комисијата утврди дека горенаведените акти во случајот на „Слободен печат“, особено од аспект на слободата на говорот, го оправдуваат и вметнувањето на свастиката на фотомонтажата на весникот, особено што нацистичкиот симбол има широк спектар на значења и може да опфати различни перспективи. Во тој контекст, Комисијата ја зеде предвид и:

*** Пресудата на ЕСЧП во случајот „Фелдек против Словачка“ (Feldek Vs. Slovakia), 2001**, според која, Судот не се согласи дека употребата на изразот „фашистичко минато“ од страна на апликантот треба да се разбере како наведување факт дека лицето учествувало во активности што пропагираат одредени фашистички идеали. Тој објасни дека терминот има широко значење и дека може да опфати различни поими од кои еден може да биде дека лицето учествувало како член во фашистичка организација, дури и ако ова не е поврзано со конкретни активности, кои ги пропагираат фашистичките идеали.

Во однос на забелешката на жалителот, во делот дека весникот го повредил принципот на презумпција на невиност на г.Игор Дурловски, чиј лик е вметнат на фотомонтажата, Комисијата најде дека во случајов надвладае јавниот интерес и дека медиумот не згрешил кога го објавил неговиот идентитет како јавна личност. Ваквиот став на членовите на Комисијата се базира и во согласност со:

*** Пресудата на ЕСЧП во случајот „Аксел против Германија“ (Axel Springer Vs. Germany), 2012**, поврзан со весникот што известувал за апсењето на истакнат актер за поседување дрога. Судот препозна општ јавен интерес во тоа јавноста да биде запозната со кривичната постапка:

"Јавноста, во принцип, има интерес да биде информирана и да биде во можност да се информира за кривичните постапки, иако со строго почитување на начелото на презумпција на невиност. Меѓутоа, степенот на овој интерес ќе варира, бидејќи тој може да се развива во

текот на постапката - од времето на апсењето, според многубројни различни фактори, како што е степенот до кој предметното лице е познато, околностите за случајот и натамошните настани што се одвиваат во текот на постапката."

* * *

Жалбената комисија оцени дека Кабинетот на Претседателот во поднесената жалба против „Слободен печат“ користи непримерен јазик кон главниот и одговорен уредник на весникот и Комисијата во оваа прилика ја осудува таквата реторика. Комисијата потсетува дека, во согласност со Кодексот за административни службеници, јавните службеници немаат право на непримерна комуникација со јавноста, вкучително и со медиумите. Административниот службеник во службата во приватниот живот и во јавноста се однесува достоинствено и не постапува на начин со кој би се нарушил неговиот личен углед, угледот на институцијата и на администрацијата во целина.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како во диспозитивот.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Филип Ѓурчиновски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Беќим Ајдини, Теофил Блажевски и Гоце Герасимовски.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

